

Arbetspraktik i Normandie

En resa till kunskap

Tillbaka till Normandie efter nästan 20år, franskan har torkat lite grann och jag ser allt med nya vuxna men nyfikna ögon. Jag har fått en otrolig möjlighet som lärling hos en riktig artisan i Franska landsbygden. Det började från ett problem, en beställning av en Jockeyjacka med stjärnor för ett år sedan. Jag kände mig kunnig och lyckades ganska bra med mönstren, men applikationerna var svåra att få snygga och det tog en evighet. Materialet var svårt och alla detaljer väckte nya frågor. Då tänkte jag att det finns NÅN någonstans som vet, NÅN som kan!

Med hjälp av en familjebekant, Laure Frappat, som jobbar på ett fint tränings stall för galopphästar fick jag kontaktuppgifter till Corine Moreux, sömmerska, den bästa på att sy jockeyjackor i Normandie! Det finns NÅN som kan!

Axxell hade ett program för praktikplats utomlands och jag blev lyckligt även beviljad ett Erasmus+ stipendium

Corine Moreux

Corine Moreux är en mycket positiv person som är artisan och huvudsakligen syr jockeyjackor för galopp och därtillhörande hjälmskydd. Hon gererar sitt eget företag hemifrån sin ateljé i det vackra kuperade landskapet i Pays d'Auge, Calvados, Normandie.

Hennes personliga historia e färggrann och mycket rik. Hon har alltid haft flere järn i elden och själv ridit länge som jockey, både i träning och som tävlingsryttare. Hon hjälpte att reparera söndriga tävlingsjackor och på såvis lärde hon sig hur de var uppbyggda. Hon sydde först till sig och sedan växte efterfrågan. Längs med åren har hon alltid följt med hur de sitter och att de fungerar som de skall i ett lopp. Mycket viktigt är hur färgerna ser ut på avstånd, hur de passar ihop o skiljs åt. Jackan får inte vara besvärlig eller dra någonstans.

Jockeyn skall inte heller behöva vara försiktig vid användning. Alla detaljer har hon gradvis förbättra och hon är känd för välgjorda produkter. Hon vill lyckas så väl att ägaren alltid kan med stolthet följa med sina egna färger och aldrig skämmas över att det inte skulle hålla.

Corines hus är alldeles itroligt! Det är byggt 1703 och restaurerat med full respect till dess ursprung av henne själv. Med hjälp av kurser i Crevecoeur en Auge lärde hon sig att restaurera kalkstenbyggen och fönster, o det som är mycket känt för Normandiska hus med balkar av ek och mellanrummen fyllda med en blandning av gödsel, kalk och lera. Det tog länge förän hon flyttade in, men varje detalj är välgjord och hon känner sitt hus bättre än nån annan. Hon erbjöd mej att jobba på verandan som badade i ljus med härlig utsikt medan hon fortsatte inne i sin ateljé. Ateljén är inte stor, men väl utfunderad. Ett dubbelskåp fullt med tyger i alla regnbågens färger, en trogen industrimaskin, ett arbetsbord för tillskärning och strykning på exakt rätt höjd och hyllor fulla men välorganiserade med övrigt material så som: mönster, knappar, sytrådar etc.

Hästar, kultur & historia

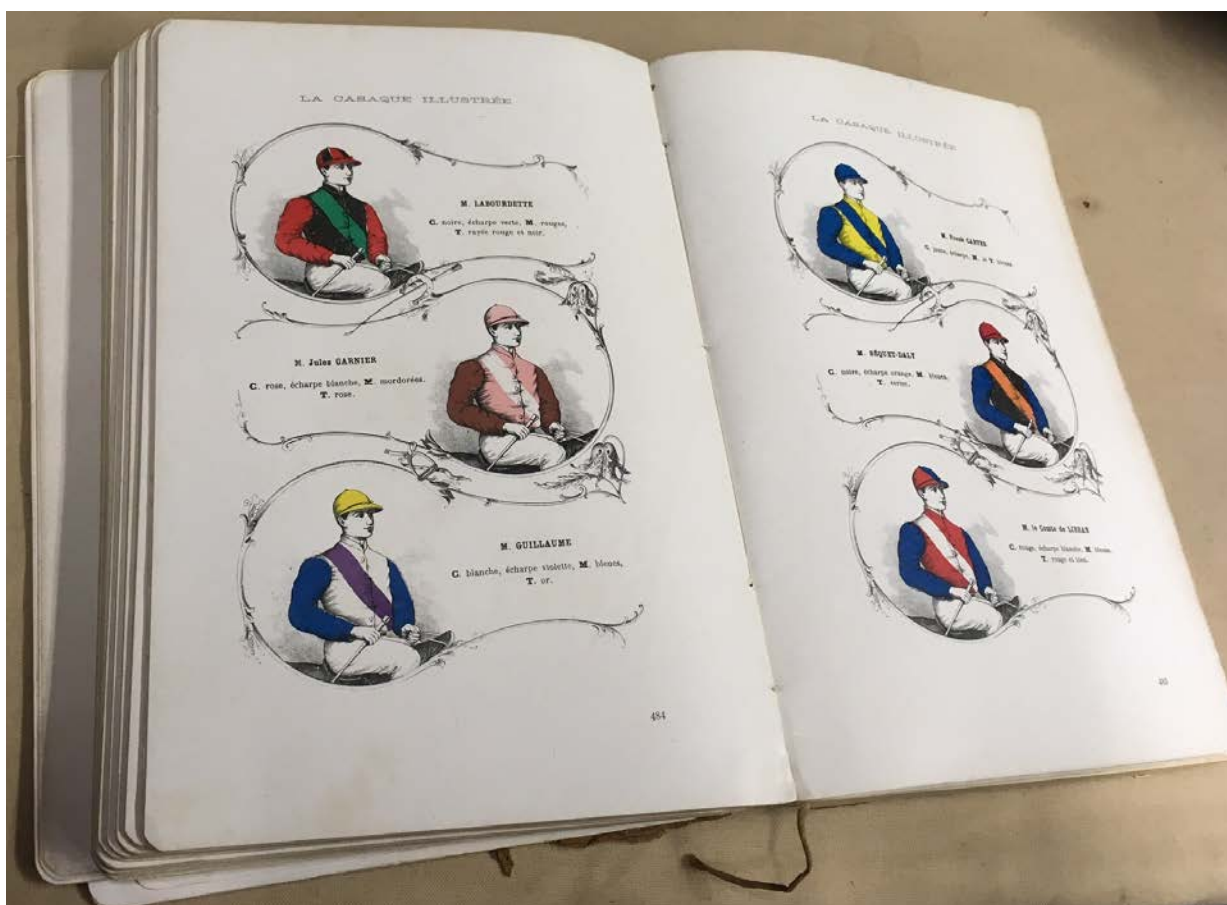
I Normandie känner jag historien på nåt sätt mycket närvarande. Folkets kultur och seder grundar sig ännu starkt i tider av grevskap och kungariken. Det är Wilhelm Erövraren hembyggd. När jag kör omkring på de småvägarna i de otroliga landskapen, och stöter på en vars vägkanter har vuxit t.o.m 2m på var sida, vet jag att den vägen varit där och använts i tusen år. Fast då var det hästar på vägarna! Klart att det fanns arbetshästar för jobbet på åkrarna, men redan på riddartiden hade kungar, grevar och baroner snabba hästar för sina soldater, riddare och knekter. Hästen var av stor betydelse. De olika grevskapen ville mäta sina styrkor, och som även i antikens Rom gjordes detta genom tävlingar. Då riddarna red de fortaste dom kunde för att slå det andra laget var de klädda i heraldiska färger, färger från grevskapets eller kungarikets vapen. Denna tradition fortsätter ännu i både trav och galoppsporten där ägarens färger pryder jockeyn under loppet.

Normandie, det evigt gröna, har plats för en massa hästar. Somrarna är inte heller för heta. Det finns flere kilometer långa breda sandstränder att rida på under lågvatten då sanden är perfekt fast. Tävlingsbanor finns i nästan varje liten stad. Konkurrensen är hård och vinstpengarna lukrativa. Därav är det tjockt med träningsstall och hästuppfödning. Många människor får sitt levebröd från någon hästsport, andra har det som hobby.

Alla som äger trav- eller galopphest skall ha egna färger. Man får själv vara med i processen att välja men det är instanser som Francecourse o Francegalop som godkänner o bestämmer, de håller ju reda på att det inte finns dubletter eller för likadana.

Färgerna kan ärvas inom familjen, och gamla rika släkter som t.ex Rotchild har haft samma färger i flere hundra år; Casaque cerclé bleu et jaune: tvärrandig tävlingsjacka i blått och gult. En enfärgad jacka är tecken på att den färgen hållits länge i familjen, och vissa detaljer som Croix de Malte får man inte mera erhålla om som nya ägarfärger, men har man den från förrut e det ok. Men stjärnor och bollar och ränder och romber används mycket i olika format och oändliga färgkombinationer. Vanligast är en kombination av två färger som lätt urskiljs. Här skall vi inte glömma att nämna Toque, hjälmkyddet, som fortsätter temat på jackan.

Namnet Casaque kommer från turkiska, menande stor överkappa.

Sömnad, mönster och hemligheter

Corine har friska tag, hennes vana händer klipper ut styckena med ögonmått som är tillräckligt exakta för henne att jobba med. Hon känner varje kurva på sina mönster. "Jag måste ofta fuska" säger hon nästan först. Hennes högsta motto är att plagget är ultra hållbart! "Jag har aldrig behövt reparera mina egna jackor" säger hon och ler brett! Det ska hålla! I tävlingen, i de otaliga ombyten som jockeyn har mellan varje lopp, i tvätten och också de eventuella fallen.

Först och främst är det i mönstren som det finns plats för rörelse, fast inte för mycket! Ärmarna är sydda av två stycken för att få rätt form, och de skall vara lite för långa; galoppryttarna har egna gummiband de spänner runt handlederna. Corine erbjuder mig att kopiera alla mönster hon har, och vi diskuterar alla skilnader. Hon syr mest jackor för jockeyn som rider i galopp-tävlingar så jag väljer att koncentrera mig mest på det mönstret. De sys i samma storlek för alla, om inte de finns special behov, vilket är ganska sällan. "Då har det oftast gällt vikten", berättar Corine. En Casaque med Toque får väga 200gr. Ryttarna vägs inför loppet iklädda de rätta förgerna och viktgränsen är hård. Jockeyn får väga mellan 46 och 54kg och var högst 155cm lång. De kollas även efter loppet. Corinne har lyckats med fjäderlätta jackor i segeltyg för spinaker, för att jockeyn skall få rida loppet. "Färgerna e ganska hemska, det finns inte så stort urval, men ryttaren är lättad och nöjd. Klart att ägaren är den som beställt jackan, just för att denna ryttare skall tävla med hans häst."

Materialet som Corine använder är Polyester Satin, hållbart framför allt och tillgängligt i alla nyanser. Vi hade långa intressanta diskussioner om olika möjligheter, men oftast är de andra materialen för sköra eller för tunga. Men redan av polyester satin finns det skillnader, vissa är lite väl tunna, men då är det färgen som är viktig. I såna fall brukar hon sy dubbla stycken för att stärka hållbarheten. Toquen, hjälmskyddet behöver starkt tyg, de utsätts för hård hantering.

Corine håller sig långt borta från limtyg! Tyget tål inte tillräckligt med hetta för att fixera det ordentligt och så lossar det i tvätten och bubblar sig fult! Alldeles onödigt! Inte tillräckligt hållbart! Därav använder hon sig av andra lösningar; i kragen syr hon ett stycke "maille bloqué" ett starkt och stadigt plastigt nät. I knapplisten reseverar hon alltid tygets stadkant och ersätter limtyget med ett stycke vinyl, stadigt plasttyg som sys fast upptill och med en stickning längs med den vikta kanten.

Alla sömmar sys som påssömmar med en stickning ovanpå, de inre kanterna överkastar hon med zigzag och bränner lätt med en låga för att det inte skall spräta ut i de färdiga sömmarna. En liten låga kan hjälpa lite här o där när materialet är plast, men man skall nog vara ganska försiktig. Ärmsömmarna sys inte med påssöm utan kantas med kantband, och därefter en stickning. Kragen får en dubbelstickning för att sökert hålla allt slitage. Likaså i fällan.

Applikationerna sys oftast fast efter att fram- och bakstyckena är ihopsydda. Om det gäller komplicerade former såsom stjärnor; läggs ett papper under tyget och

den täta zigzagen inte sliter sönder tyget. I ränder och romber vikes kanterna in och sys med en vacker rak stickning. Placering är otroligt viktig. Ärmor som har ränder på höjen (såsom på riddartiden) kan inte vara helt raka, då ser de sneda ut på avstånd. Därför måste man fuska och smalna av ränderna nertill.

I fall att ränderna skulle vara av en betydligt ljusare färg än grunden hamnar man där också fuska och vända på rollerna lite grann; i stället applicera "mellanrummen" i den starkare färgen. Annars förvrängs färgerna och blir daskiga, den undre färgen lyser igenom.

Ränder på tvären, Casaque cerclé, sys på ett speciellt vis, mönster klipps i delar och det blir ett lapptechnikspussel, en sådan kommer vi överens om att jag kunde pröva på. "Det finns inte någon annan som kan konsten", säger Corine

Valet av färger är en stor konst i sig. För att det skall se vackert ut på gräsbanan i solsken, skall också färgerna bestämmas ute i solskenet på gräsmattan. Ägaren får välja två färger som klart skiljes åt. Men för att lyckas skall det finnas en harmoni. Om färgerna är mycket olika, t.ex två grundfärger skall de vara av samma intensitet. Är den ena grumlig, skall också den andra vara det. Vissa färger kan ändå strida hårt med varandra. Man kan också välja olika intensiteter av samma färg: t.ex mörkblå och ljusblå. Då skall skillnaden vara uppenbar. Kunden kan ha spännande önskemål, och det lönar sig att lyssna och vara uppmärksam. I bland är kunden själv inte riktigt säker på hur han skall välja och då får man hjälpa till. Man kan lite snegla på hurdana färger hans egna kläder har, eller färgerna i hans företags visuella presentation, logo eller dyl.

Att sy Toquen, hjälmskyddet är en konst för sig. Igen finns det olika mönster för hjälmar i olika sporter. Jag provar på två olika. En för galopptryttarens hjälm : ett pussel utan like, med skärm och foder och gummiband och rosett framtill. Jag hade ju mästaren tillhanda, men detta måste tränas, varje söm har sin hemlighet. Och så ett skydd för travkuskers mycket större hjälm som redan har egen skärm. En stor utmaning är att se till att Toquen hålls på hjälmen, den får ju inte flyga av i farten. Ändå skall den vara lätt och behändig att dra av och på då jockeyn byter färger mellan starterna.

Corine är mycket motiverad att lära mig allt jag kan ta emot. Hon närmar sig pensionsålder och harmar sig över att det inte finns sömmerskor som intresserar sig för att sy Casaquer i vackra färger. Nog kan man beställa från nätet, men kvaliteten och detaljerna kommer aldrig nära i samma klass som hennes. Det ser även mitt otränade öga. Hennes priser är inte heller skyhöga, de skall täcka kostnader och utgöra hennes lön. Hon är så väl insatt i hästvärlden och vet hur mycket kostnader det finns att täcka för hästägarna, så väl som för tränarna. Hennes produkter är i hård användning och det behövs ofta flera i samma färger om ägaren har många hästar. Men så är hon också effektiv. Hon berättar hur hon delar upp sin tid och syr gärna flera jackor samtidigt. Applicationerna tar mycket tid, och de mera komplicerade får kosta lite mera. Och hon förklarar hur

viktigt det är att ha en kompetent bokföringsfirma som sköter alla hennes böcker. Och att alltid se till att det finns en skriftlig form av beställningen, lätt ned e-mail. Jag hålls ju med i hennes vardag och följer med alla skeden. Det blir en skarp bild för mig som själv vill bli egenföretagare, en flitig artesan som Corine.

Hos Corine sydde jag först en grå Casaque som var ett beställningsarbete. När jag var lite nervös över knapphålen försäkrade hon mig om att hon kan på en dag sy en ny om det behövs. Men den lyckades tillräckligt bra och även kunden var nöjd. Han hade konfirmerat att den anlät med posten och var utmärkt (!) Med detta projekt blev jag vägledad i varje arbetsstadium och lärde mig under tiden, likaså med de båda hjälmskydden.

Efter de två första veckorna med all ny kunskap och erfarenhet, ville jag pröva på den omtalade Casaque Cerclé. Det blir ett ganska stort projekt och symaskinen hackar också nattetid i det lilla hus jag hyrt. Tiden rinner i vög och jag vet redan att jag alltid kommer att ha frågor till Corine. Därför prioriterar jag arbetet så jag hinner med alla de knepigaste detaljerna innan hemresan börjar. Min egen Casaque Cerclé i färger jag valt riktigt själv blir klar hemma på Drumsö. Också därtillhörande Toque! Sen behöver jag bara en tävlingshäst :)

